

GEROEPEN TOT PRIESTER

Jesus is het vertrek binnengetreden. Plotseling klaarblijkelijk. Aan zijn zijde Petrus die de Kerkrots zou worden. Jesus wijst en in Zijn navolging wijst ook Petrus. Het wijzen wordt versterkt door de lichtval in het tafereel; want het licht bundelt zich in dezelfde richting als de vingerwijzingen. Waarheen wijzen de beiden? Zij wijzen naar elders in het vertrek waar rond een tafel vijf mannen gezeten zijn, van wie de twee jongelingen, het dichtst bij de zo juist binnengekomen Meester en Zijn apostel, zich omdraaien en naar de onverwachte bezoekers opkijken. De twee verst verwijderde lieden merken kennelijk niets. Zij gaan door met hun werk. Zij buigen zich over geld. Midden tussen de vier, even voornam als waardig uitgedost, de patroon van het tolhuis, Matteüs. Hem wijst Jesus aan. 'Bedoelt U mij', gebaart de tollenaar, met de ene hand naar de eigen borst wijzend – met de andere nog munten tellend. Jesus roept uit het volle leven de belastingambtenaar. Hij komt eenvoudigweg het belastingkantoor binnen en wijst de geroepene aan. Het tafereel is vier eeuwen geleden geschilderd door Caravaggio en bevindt zich in de kerk van San Luigi dei Francesi te Rome nabij Piazza Navona en wijst terug naar de roeping van Matteüs in de Schrift (cf. Mt 9,9): Jesus ziet de tollenaar in het tolhuis zitten, wijst hem aan en zegt: 'Volg Mij.' De man staat op en volgt Hem.

Niet met de uiterlijke ogen van het lijf maar met de innerlijke blik van de barmhartigheid had Jesus de tollenaar aangekeken opdat Matteüs Hem zou volgen in wijze van leven. Door genade kon hij inzien dat Hij Die hem op aarde had weggeroepen van aardse zaken hem in de hemel een onvergankelijke schat zou verlenen (cf. Beda Venerabilis, Hom. Lib. I, 21).

Wie door de Heer wordt aangewezen en dus geroepen, volgt Hem in onze dagen veelal niet of niet terstond. Hoe eenvoudig daarentegen lijkt de roeping van de kleine Samuel, door zijn moeder Hanna van de Heer afgesmeekt en meteen bij de geboorte aan Hem afgestaan (cf. 1 S 1,27-28). De jongen verblijft in het heiligdom en de Heer roept hem drie maal (cf. 1 S 3,1-10). Bij de eerste roep had hij al gezegd: 'Hier ben ik.' Bij de derde roep wist hij hoe te antwoorden: 'Spreek, Heer, uw dienaar luistert.' Geroepen worden is gehoor geven en dus luisteren, gehoorzamen en dus volgen. Indien wij luisteren naar God, luistert Hij naar ons. Een vergeten geloofsschat. Samuel heeft als kind al zijn roeping gevolgd en zich niet erop beroepen nog veel te jong te zijn (cf. Jr 1,6). In onze tijd – zo gaat de mare – zouden wij liever priesters met levenservaring zien die het leven al kennen en dus later worden gewijd. Waarom? Zij zouden herderlijker kunnen zijn, dichter bij de mensen, meer één van hen, meer gewoon – meer gewoon zondig derhalve. De priester immers wordt uit de gemeenschap genomen waartoe hij behoort. Laat hij vooral niet menen daarmee een en ander beter te weten en laat hij al helemaal niet menen anders in het leven te staan. Toch behoort het tot zijn roeping anders in het leven te staan – in de gemeenschap weliswaar maar tevens daar tegenover. Hij behoort niet alleen Christus voor te leven die hij tevens in de sacramenten en de prediking vertegenwoordigt. Hij behoort tevens als eerste Gods heiligheid te zoeken en gestalte te geven (cf. Lv 21,7-8): 'De priester moet heilig zijn voor zijn God. Laat hij ook u heilig zijn; want Ik, de Heer, Die u heilig maak, ben heilig.'

Hoe veel rijker en schoner zou het daarom kunnen blijken dat de priester zich als kind al schenkt aan God – gekozen als hij al is vóór de vorming in de moederschoot (cf. Jr 1,5). Het priesterschap is immers niet zozeer functie maar veeleer hoedanigheid. De priester is minder doener dan zijner. Uit zijn hoedanigheid dat volstrekt niets in het leven niet omvat – dat dus zijn gehele wezen uitmaakt – komt onder meer zijn functie voort. Zalig zijn zij die vroeg zijn geroepen en vroeg hebben geantwoord. Zij zijn altijd in Gods nabijheid gebleven. Maar ook voor hen die vroeg zijn geroepen en later of laat hebben geantwoord is Gods barmhartigheid oneindig, al zal de bekering intenser zijn opdat zonden

verdwijnen en schuld wordt bedekt en de zending in Zijn heilige naam kan geschieden (cf. Js 6,7-8). De bekering van Paulus biedt reeds troost (cf. Gal 1,15); want ondanks aanvankelijke vervolging van christenen weet de Apostel vanaf geboorte te zijn geroepen door Gods genade.

De tedere bejegening van de Heer jegens Samuel is niet alleen van toen. Zij doet zich ook nu voor. In elke leeftijd – in jeugd, in volwassenheid, in ouderdom. Samuel's tijd verschilt daarenboven niet noodzakelijk van de onze (cf. 1 S 3,1): Ook toen was een woord van de Heer een zeldzaamheid, ook toen kwam een visioen zelden voor. Maar is het heden niet tevens als in de dagen van Paulus, wanneer hij in zijn brief aan de Romeinen (8,36) de psalmist (44,23) aanhaalt: 'Om Uwentwil bedreigt ons de dood de gehele dag; wij worden behandeld als slachtvee.' 'Niemand en niets kan ons scheiden van de liefde Gods die is in Christus Jesus onze Heer', luidt het eigen kloeke antwoord (cf. Rom 8,38-39.35), 'geen verdrukking, geen vervolging, geen minachting, geen belasting, geen beschimping'. Nochtans.

Wie heden meent door God geroepen te worden tot priester, moet ermee rekenen door anderen rijp te worden geacht voor het gekkenhuis, tenzij een bekwame zenuwarts alsnog genezing brengt. Roeping kan evenwel ongeneselijk blijken, te meer ongeneselijk naar mate de geroepene zich meer richt op de enige geneesheer – Geneesheer Christus. Hij roept midden uit het leven niet gezonde lui die geen arts behoeven, evenmin rechtvaardige lui die al naar het recht leven. Hij roept zondaars (cf. Mt 9,12-13). Zo'n geroepen zondaar staat hier voor u – eertijds en wellicht nog steeds verslingerd aan boeken en andere geneugten. Zo'n geroepen zondaar zit daar voor u – gisteren gewijd tot priester, eertijds onder meer cijferend aan de betaaltafel van Matteüs.

En wat deed de tollenaar, nadat hij was opgestaan om de Heer te volgen? Hij richtte in zijn huis een maaltijd aan. Onder de genodigden naast Jesus en Zijn leerlingen ook vele tollenaars en andere zondaars (cf. Mt 9,10). 'De bekering van één enkele tollenaar werd voor andere tollenaars en zondaars voorbeeld van berouw en vergeving,' weet Beda Venerabilis (cf. Hom. Lib. I, 21) die toevoegt: 'In zijn aardse woning deed Matteüs stoffelijke gerechten bereiden, in de woning van zijn hart de nog aangener gerechten van geloof en liefde.'

Geroepen als Samuel of als Paulus of als Matteüs. Elke roeping, elke verkiezing, elke aanraking door God is persoonlijk en eigenlijk – eigen geheim tussen Hem Die roept en hem die geroepen wordt. Wie moet de tot priester geroepen man terstond pogen te worden? *Hij leeft wat hij leert en hij leert wat hij leeft.* Leef en beleef wat ge leert en verkondigt. Leer en verkondig wat ge leeft en beleeft. 'Is het uw taak te preken en te onderrichten?' Zo vraagt ons Carolus Borromeus (cf. Sermo in ultima synodo habitus). 'Studeer en leg u erop toe de taak naar behoren te vervullen. Maar preek allereerst door uw leven en uw daden, opdat uw toehoorders niet spottend het hoofd schudden bij het ene te horen maar het andere te zien.' Daarenboven: 'Ontvlucht verstrooidheden, mijd holle gesprekken, blijf verenigd met God. Voor de Kerk is niets zo nodig als het inwendige gebed dat al wat wij doen voorafgaat, begeleidt en volgt.' Woorden van de Milanese bisschop in de zestiende eeuw, toen zoals nu de Moederkerk uit crisis moest zien te geraken, alleszins actueel daarom voor ons in de eenentwintigste eeuw.

Leef niet alleen wat ge leert, broeder in het priesterschap, wees eerder nog eenvoudigweg de eenvoudige ikoon van Christus Zelf. Daartoe bent u geroepen en daartoe zijn u de handen opgelegd. Voeg u in Christus opdat wij niet meer u zien en horen maar alleen Christus Zelf. Schik u in uw nederige beschikbaarheid, in uw zich zelf vergetende dienstbaarheid maar blijf daarbij steeds bij u zelf die immers niets anders nastreeft dan te leven met God en in God. Is dit geen ouderwetse opvatting van het priesterschap? Wijlen Joannes Paulus II heeft ons priesters voorgehouden onbevreesd ouderwets te zijn. Indien de priester blijft bij nieuwerwetse ambtelijkheid en niet terugkeert naar ouderwetse heiligheid, hoe zouden dan andere gelovigen de priester kunnen gewaar worden als degene die uit hen is genomen om ook voor hen te staan? Hoe zou de priester dan voor hen uit

kunnen gaan – in troosting en leiding, terwijl hij op zijn beurt door anderen getroost en geleid zal worden? De priester moet juist in onze dagen van onzekerheid allereerst Gods heiligheid pogen voor te leven. Het is stichtelijker voor anderen wanneer de priester eerder gevonden wordt bij het tabernakel dan in het vergaderlocaal, eerder biddend in het binnenhuis dan converserend in het restaurant, eerder zich verdiepend in de Schrift dan zich verstrooiend aan de beeldbuis. De priester dient bevrijd te worden uit kleinburgerlijkheid die even afstompt als verstikt. Hij behoort niet mee te gaan met de gewoonte van de dag en het gemak van de dag maar hij behoort daartegenover Christus gestalte te geven. Hij volgt niet de gewoonte, hij onderbreekt de gewoonte. De priester dient niet het gemak, de priester dient de Heer. De priester volgt Hem Die in Zijn leven van gemak heeft afgezien. Zie daar voor u, dierbare neomist, een dringende taak weggelegd die ik evenzeer als de mijne beschouw.

Volgens het Tweede Vaticaans Concilie bedient de priester als eerste taak het Woord. De onvergankelijke waarheid van het Evangelie zet hij niet alleen abstract uiteen maar tevens concreet, toegepast op de levensomstandigheden van de toehoorders (cf. PO 4). Uit de eerste taak volgt de tweede (cf. PO 5): De priester bedient de sacramenten – bovenal de Eucharistie die bron en hoogtepunt is van heel de prediking. In onze streken is wellicht daarom de dagelijkse viering van het Altaarsacrament op de achtergrond geraakt. Kerken zijn mede daarom vaak dicht. En heeft de priester zijn vrije dag, dan draagt hij zeker geen Heilige Mis op; want de functionaris komt op adem. Zo de redenering. Joannes Paulus II heeft – in navolging van Paulus VI – onafgebroken de priesters voorgehouden dagelijks Eucharistie te vieren. ‘Elke dag *in persona Christi* de gedachteniswoorden herhalen spoort de priester aan tot de “spiritualiteit van de herinnering”’, schrijft de gestorven paus in zijn laatste brief van Witte Donderdag (2005). En Benedictus XVI voegt daaraan toe in zijn eerste preek als paus (20 IV 2005): ‘Om het priesterleven Eucharistisch te doen zijn, is het dagelijkse celebreren van de Heilige Mis vol betekenis. Het is het middelpunt en de zending van elke priester.’

Laat mij tot slot, broeder in het uitverkoren ambt, de vraag van Jesus aan Petrus – ‘Hebt ge Mij lief’ – in geheugen roepen met de daarop volgende opdracht: ‘Weid Mijn schapen’ (cf. Jo 21,17). Wat bedoelt Christus? Ik maak woorden van Augustinus (cf. Tract. in Ioannem 123,5) tot de mijne om daarmee u aan te moedigen en niet minder mij zelf: ‘Als ge Mij bemint, weid dan niet u zelf, maar Mijn schapen. Weid hen niet alsof ze de uwe zijn, maar de Mijne. Zoek Mij eer in hen, niet uw eer. Mij behoren ze toe, niet u. Mij komt de opbrengst toe, niet u. – Laten de herders van Christus’ kudde niet zelfzuchtig zijn. Laten zij die niet hoeden als hun maar als Zijn kudde.’